

Slovo k povzbuzení na neděli 12. září 2021, na 24. neděli v mezidobí – B
Biblická čtení: Iz 50,5-9a; Ž 116; Jak 2,14-18; Mk 8,27-35

Milé sestry, milí bratři,

všechna tři dnešní biblická čtení – včetně žalmu – jsou skutečně velmi výrazná a aktuální.

V prvním z nich, ve starozákonním čtení z proroka Izaiáše (respektive z takzvaného Druhého Izaiáše, z knihy proroka působícího a píšícího pod jménem Izaiášovým na začátku babylónského vyhnanství) slyšíme krátký úryvek ze zpěvů prorokujících utrpení Božího služebníka. V útrapách babylónského vyhnanství se podivuhodně rodí tajemná proroctví, která snad nejvíce ze všech odhalí, jaký bude skutečný Boží Mesiáš; vydá svá záda všem, kteří ho budou bít, své líce těm, kteří budou rvát jeho vous. Jsou to pasáže, jimž rok co rok nasloucháme zejména ve Svatém týdnu, ve dnech zpřítomňujících Kristovo utrpení na kříži.

Následný žalm je pak modlitbou Služebníka Hospodinova, modlitbou plnou důvěry v Boží sílu a pomoc: «Vždyť vysvobodil můj život ze smrti, mé oči ze slz, mé nohy z pádu. Budu kráčet před Hospodinem v zemi živých».

To vše uvozuje úryvek evangelijní, kdy po Kristově otázce, za koho ho lidé vlastně pokládají, a po Petrově odpovědi, že on a učedníci v něm rozpoznali mesiáše, následuje Kristova první předpověď vlastního utrpení: «Syn člověka bude muset mnoho trpět, bude zavržen od starších, velekněží a učitelů Zákona, bude zabit, ale po třech dnech vstane z mrtvých».

Ježíš je skutečně Mesiášem, ale dost jiným, než jakého očekávali jeho současníci – úspěšného, slavného a bojovného. Je Mesiášem, jehož slávou je kříž, Mesiášem, který přemáhá hřích a pro Boží spásu získává svět skutečnou láskou, svou obětí na kříži.

Proto také Petr, rozmlouvající Ježíšovi jeho utrpení, slyší z úst Kristových tak příkrou výtku «jdi mi z očí, satane», neboť podobně jako většina jeho současníků očekává mesiáše světsky silného a slavného. Že ho Pán Ježíš nazve přímo «satanem», je proto, že jako mesiáše ho rozpoznávají i zlí duchové, zatímco jeho učedníci mají rozpoznat – to se, pravda, stane až po Velikonocích – , že je sice je očekávaným mesiášem, ale mnohem větším; že je Božím Mesiášem, vtělením Boží lásky, dobroty a milosrdenství, a proto i Mesiášem trpícím. Takového pak mají jeho učedníci také následovat, ne nějakého mesiáše triumfalistického v měřítkách a očekáváních tohoto světa. Za touhou po světském mesiáši, přinejmenším někde v hloubi, tkví navíc stále stejné satanské pokušení získat celý svět nějak do své moci: «Když se mi budeš klanět, to všechno ti dám».

Dnešní evangelium nám tak znovu připomíná jednu z nejprostších pravd křesťanství: Bůh je láska, což se nejvíce projevilo v Kristu, vtělené Boží lásce, v jeho kříži, maximě zjevení a uskutečnění Boží lásky. Kdo chce Pána Ježíše následovat, kdo chce být křesťanem, musí proto také milovat, musí se snažit milovat, musí to chtít risknout, že i svůj život anebo jeho některou část z lásky ztratí, jak slyšíme na konci dnešního úryvku.

To jsou pravdy, sice banálně znějící ale přesto nejzákladnější, které bychom si měli stále znovu a znovu připomínat a snažit se z nich vyvodit důsledky pro svůj život...

Jak se taková láska, zejména ta k lidem, má projevovat, nám dnes velmi prakticky připomíná čtení druhé. Je opět z Listu svatého Jakuba. A jak už bylo minulou nedělí připomenuto, tento na křesťanskou praxi zaměřený novozákonní list patří k takzvaným „katolickým“ neboli „všeobecným“ listům, totiž k těm, které již od chvíle svého napsání nemají nějakého jasného prvotního adresáta, křesťany té či oné církevní obce, ale jsou určeny všem. O to univerzálněji tak jeho slova zní a platí, tenkrát i dnes.

Dnes máme před sebou část slavné pasáže z 2. kapitoly listu, která sehrála i svou nemalou roli v dějinách teologie a církve, vrcholící zejména ve sporu katolicismu a reformace ohledně otázky ospravedlnění; pasáž hovořící o vztahu víry a skutků. Je asi zřejmé, že zatímco svatý Pavel ve svých listech pod pojmem «víra» myslí především celistvý postoj člověka, přilnutí k Bohu a Kristu, a proto může hovořit o pouhé víře, svatý Jakub na tomto místě «vírou» myslí

zejména víru vyznávanou, teorii víry, víru kultickou. K ní je třeba – a ve svém apelu jde Jakub zcela v linii nejednoho starozákonního proroka – přidat i čin, snahu o život podle víry, konkrétní praxi víry.

Mnohem důležitější ale než teologicky teoretizovat o vztahu víry a skutků – nikdo asi nebude pochybovat o tom, že ke křesťanské víře nutně patří i snaha o křesťanský způsob života, s Boží pomocí – (mnohem důležitější) je slyšet, o jakých skutcích apoštol Jakub zrovna mluví: «Když bratr nebo sestra nebudou mít do čeho se obléci a budou mít nedostatek denní obživy, a někdo z vás jim řekne „Tak s Pánem Bohem! Zahřejte se a najezte se» – ale nedáte jim, co potřebují pro své tělo, co je jim to platné?» Proč zrovna jen o sociální pomoci? Cožpak to je jediný skutek, jakým se má víra projevovat, cožpak není i spousta dalších skutků, které k víře patří a na nichž se má ukazovat? Může možná někoho napadnout...

Ano, mnohé ke křesťanské víře patří, mnohé další, ale možná právě na ochotě sociální pomoci – na ochotě rozdávat hmotné bohatství, ztrácet je pro druhé, sytit a oblékat je – se velmi zřejmě projevuje, jak na tom s vírou projevující se skutky (lásky) skutečně jsme. Jak jsme na tom s láskou k Bohu a k lidem, k níž by nás víra jako k prvnímu měla vést. Ano, v oblékání a sycení lidí jde i o lásku k Bohu, protože Bůh, Kristus je tajemně přítomen v každém člověku, zvlášť právě v nějak zuboženém. Neochota rozdávat navíc může ukazovat i na naši nedostatečnou víru v Boha, na nedostatečnost naší lásky k němu, na naši zamilovanost pouze do hmotného světa.

Sociální oblast je jednou z prvních, kde se nejvíce projeví, jaké naše nitro skutečně je, co je opravdu v našem srdci; zda láska anebo neláska, zda víra anebo nevíra.

I proto snad k ničemu jinému není z úst Pána Ježíše vyzýváno ve vztahu k bližním častěji a intenzivněji než ke štědrosti. «Dávejte, míru vrchovatou a natřesenou... Půjčujte a nečekejte nic nazpět... Kdo chce košili, tomu dej i plášť». Na štědrosti bude záležet i poslední soud; však stačí vzpomenout na velebné podobenství z Matoušovy 25. kapitoly: «Byl jsem nahý a oblékli jste mne, hladový a dali jste mi najíst... Pojd'te požehnaní mého Otce».

Rozdávání by mělo v ideálním případě samozřejmě vycházet ze srdce, nemělo by se dít z pouhého donucení, z příkazu. Ale pokud ze srdce nějak nejde, jakože mnohdy nejde, pokud jsme nějak lakomí a skutečně rozdávat neumíme, pak nezbývá než začít. I třeba zprvu jen z poslušnosti Božímu slovu, jež má moc si podmanit nakonec i srdce. Pokud tedy nechceme, aby naše víra zůstala beze skutků mrtvá, aby v nás samotných nebyl Bůh, který přeci přebývá (jen) tam, kde je opravdová láska...

Milé sestry, milí bratři, Pán Ježíš je Boží Mesiáš, který je prostě jiný, než jakého očekávali mnozí jeho součastníci, než jakého očekávají možná mnozí naši současníci, než jakého očekáváme bohužel mnohdy asi i my. Jeho Boží silou je láska, ta, která umí pro druhé ztrácet. Jedním z prvních projevů i naší lásky proto musí být skutečná štědrost. Oblékání a sycení našich bližních a Krista v nic. Nejprve doslovně – jídlem a oděvem – a pak samozřejmě i ve všech alegorických významech těchto slov...